

Universell utforming

Deltakelse og tilgjengelighet

Dagens tema:

- Deltasenteret
- Strukturering av tekstdokumenter
- Filformater for nettpublisering

Deltasenteret

- Statens kompetansesenter for deltakelse og tilgjengelighet
- Visjon: Deltakelse og tilgjengelighet for alle!
- Målgruppe; Alle, men med spesielt fokus på behovene til personer med nedsatt funksjoneevne
- Personer med nedsatt funksjoneevne skal ha like muligheter til deltakelse på alle livets areaner

Organisasjon

- Del av Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet.
- Brukerråd
 - Representanter fra kommuner og funksjonshemmedes organisasjoner
- 10 ansatte, med ulike fagbakgrunner.

Tekstdokumenter:

Før:

- Stein
- Papyrus
- Papir

Nå:

- Papir
- Nettside
- Fil (Word / Pdf etc)
- Opplest
- Og mye annet..

Hva er utfordringene?

- **Språk**
- **Mangel på struktur.**
 - Synlig struktur
 - Kodet (semantisk) struktur
- **Lite tilgjengelige filformater**

Synlig struktur

Innhold

1. Her er overskrift 1.....	1
1.1. Her er overskrift 2.....	1
1.1.1. Her er overskrift 3.....	1
2. Her er overskrift 1.....	1
2.1. Her er overskrift 2.....	1
2.2. Her er overskrift 2.....	1
3. Her er overskrift 1.....	1
3.1. Her er overskrift 2.....	1

1. Her er overskrift 1

fgikbh fgdhb fgdkihb fgdkihb feihbfb kihb odgf

1.1. Her er overskrift 2

sødiahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfgxkbi æxllfgeiblcvkbi hldxc vkbepo dgfbefdf

1.1.1. Her er overskrift 3

sødiahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfgxkbi æxllfgeiblcvkbi hldxc vkbepo

2. Her er overskrift 1

sødiahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfgxkbi æxllfgeiblcvkbi hldxc vkbepo dgfbefdku

2.1. Her er overskrift 2

2.2. Her er overskrift 2

3. Her er overskrift 1

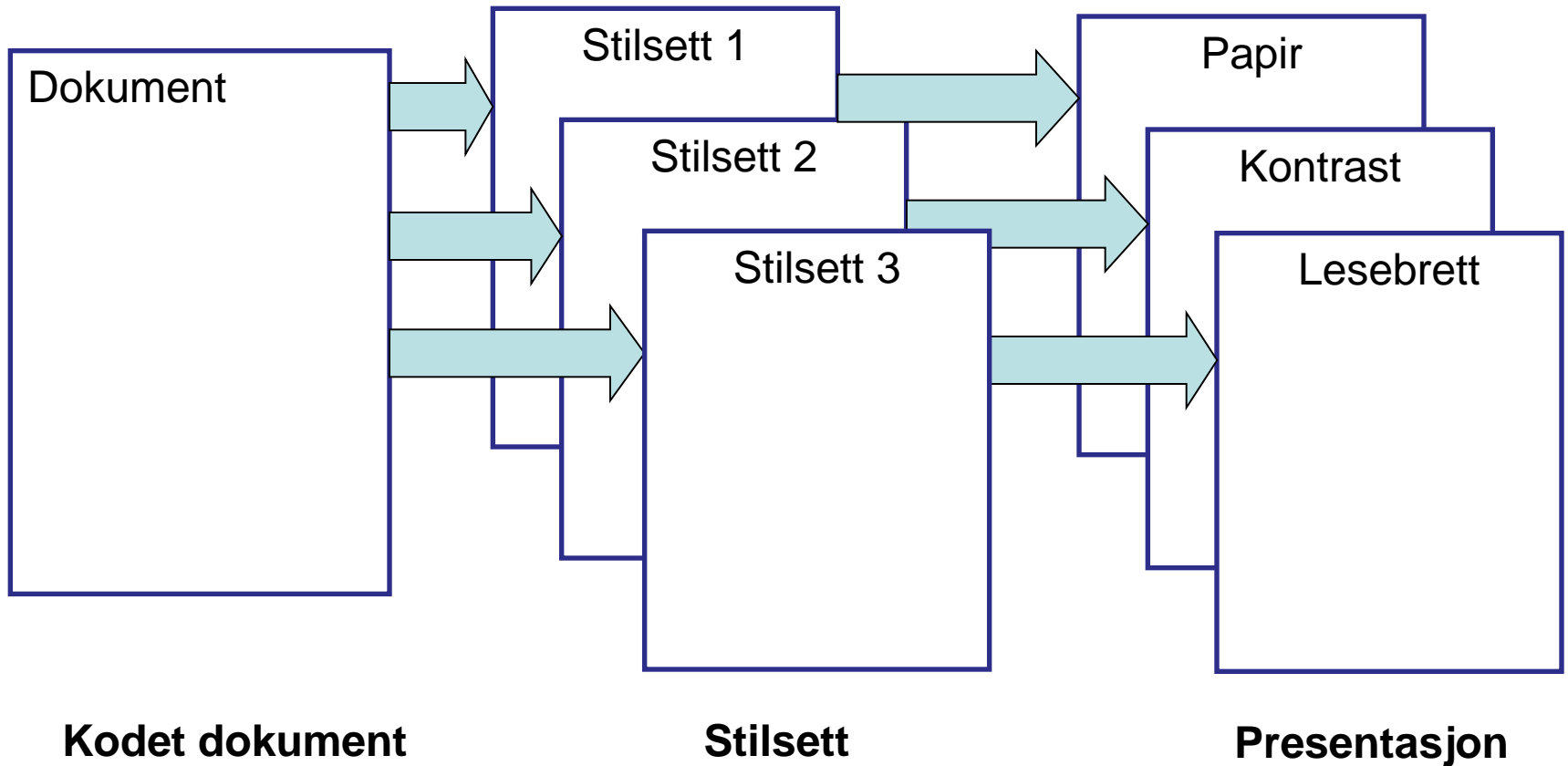
sødiahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfgxkbi æxllfgeiblcvkbi hldxc vkbepo dgfbefdku b

3.1. Her er overskrift 2

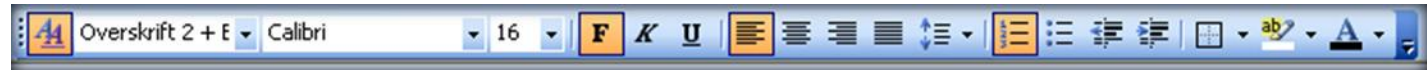
Kodet (semantisk) struktur

- Semantisk koding sier **hva et element er**
 - overskrift 1 / 2 / 3 ...
 - liste
 - tabell
 - etc.
- Dokumentet kobles til **stilsett**, som sier **hvordan elementet skal presenteres**

Kodet (semantisk) struktur

Koding / stilsett

Innhold

1. Her er overskrift 1.....
- 1.1. Her er overskrift 2.....
- 1.1.1. Her er overskrift 3.....
2. Her er overskrift 1.....
- 2.1. Her er overskrift 2.....
- 2.2. Her er overskrift 2.....
3. Her er overskrift 1.....
- 3.1. Her er overskrift 2.....

1. Her er overskrift 1

fgilkbh fgdhb fedklibh fedkihb fgihbfb kihb odf

1.1. Her er overskrift 2

sø diahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfækbi æxl

1.1.1. Her er overskrift 3

sø diahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfækbi

2. Her er overskrift 1

sø diahfs dljlf sgdexlekbidfexlb dlæxkbi xldækbi lfækbi ællkfeiblcvkbi hldxc vkbeo dæfbæfdku

2.1. Her er overskrift 2

Stiler og formatering

Formatering av merket tekst

1.1. Overskrift 2 + Etter

Merk alt Ny stil...

Velg formatering som skal brukes

- Fjern formatering
- 1. 1 / 1.1 / 1.1.1
- 1) 1 / a / i
- Artikkel I. Artikkel/avsnitt
- Avsenderadresse
- Blokktekst
- Brødtekst
- Brødtekst - første innrykk
- Brødtekst - første innrykk 2
- Brødtekst 2

Fordeler med å bruke koding / stilsett

- Enklere å produsere dokumenter
 - «Gratis» innholdsfortegnelse
 - Automatisk nummerering
 - Ensartede dokumenter
- Enkelt å endre presentasjonen
 - Ulike stilsett
 - Lese opp med syntetisk tale
 - Konvertere til andre filformater
- Grunnlag for god tilgjengelighet

Standard for tekstdokumenter

NS 11021 Tilgjengelige tekstdokumenter

- Siktemål: Praktisk standard anbefalt av Difi
- Krav til synlig formatering
- Krav til koding på et enkelt nivå
- Anbefalinger
- Filformater

Mål: Ferdig fra komiteens side i 2012

Formater for publisering og utveksling

- **Referanse katalog for IT-standarder i offentlig sektor**

Difi: Forsiden > Standardar > Referanse katalog for IT-standarder i offentlig sektor

3.1 Publisering av tekstdokumenter (Nettsteder)

3.1.1 Avgrensning av bruksområde

Publisering av tekstdokumenter på offentlige nettsider. Et dokument er i denne sammenheng definert som en lesbar meddelelse som inneholder informasjon.

3.1.2 Dokumentstandarder på offentlige nettsider

HTML 4.01 (W3C 1999)/ **XHTML 1** (W3C 2000) skal være primærformatet for publisering av tekstdokumenter på offentlige nettsider.

PDF 1.4 – 1.6, PDF 1.7 (ISO 32000-1:2008) eller **PDF/A** (ISO 19005-1:2005) er obligatorisk format for publisering av ferdigstilte dokumenter hvor det anses nødvendig å bevare formateringen.

ODF 1.1 (Oasis, februar 2007), er obligatorisk format ved publisering av dokumenter beregnet for videre bearbeiding.

3.1.3 Frist for å tilpasse seg spesifiserte standarder for bruksområdet

Nye dokumenter: . januar 2010

Alle tidligere publiserte dokumenter: 1. januar 2014

3.2 Utveksling av tekstdokumenter

3.2.1 Avgrensning av bruksområde

Vedlegg til e-post mellom offentlige virksomheter og innbyggere/næringsliv. Et dokument i denne sammenhengen tradisjonelle tekstbehandlingsdokumenter hvor det kan forekomme enkle tabeller, bilder og figurer, men ikke lyd, video eller regneark.

3.2.2 Dokumentstandarder for utveksling ved e-postvedlegg

PDF 1.4 – 1.6, PDF 1.7 (ISO 32000-1:2008) eller **PDF/A** (ISO 19005-1:2005) er obligatorisk format for publisering av ferdigstilte dokumenter hvor det anses nødvendig å bevare formateringen.

ODF 1.1 (Oasis, februar 2007), er obligatorisk format ved publisering av dokumenter beregnet for videre bearbeiding.

3.2.3 Frist for å tilpasse seg spesifiserte standarder for bruksområdet

Offentlig sektor skal tilfredsstillende overforstående krav ved utveksling av dokumenter med innbyggere og næringsliv fra og med 1. juli 2011.

Ta gjerne kontakt !

Haakon Aspelund

Seniorrådgiver

haakon.aspelund@bufdir.no

466 19 835

<http://www.deltanettet.no>